

MEER AANDACHT VOOR TAALVERWERVING OP SCHOOL

Taalvorming als aanvulling op methodegericht taalonderwijs

In een groep 5 vertellen we elkaar over dingen die we wel eens hebben begraven of juist opgegraven. Een poes die doodging werd door de hele familie begraven in het park, op een plek waar niemand langs kwam. Een meisje begroef zichzelf op het strand, tot aan haar hoofd, en haar zusje hielp daarbij. Een jongen groef een diepe kuil in de zandbak, en vond tot zijn verbazing een briefje van 50 euro, diep verstopt onder het zand.

Kinderen begroeven hun dode vis tussen de bosjes op straat. De kinderen luisteren met interesse naar elkaar en stellen elkaar vragen. De juf vergeet bijna dat ze de juf is, ze vergeet iets dat een juf bijna nooit vergeet: de tijd. Ineens is er al drie kwartier voorbij. Dat gebeurt nou nooit in de weekendkring op maandagochtend.

Taalronde in groep 4

De helft van het team van een grote basisschool zit op woensdagmiddag in een kring in een van de bovenbouwlokalen. Tijdens een taalronde over ervaringen met auto's heeft een juf een tekst geschreven. Ze beschrijft hoe ze per ongeluk haar baby in de auto opsloot door de sleutel binnenin te laten liggen. Die tekst staat nu op het smartbord te lezen. Haar collega's stellen haar vragen, over hoe ze de deur uiteindelijk open kreeg, of de baby in paniek raakte, wat ze zelf deed en voelde. We bespreken hoe haar tekst duidelijker kan worden, of er nog iets bij kan en wat het effect daarvan is. De juf heeft rode wangen gekregen, net als het meisje uit groep 8 in de film die we even later bekijken: precies zo'n tekstbespreking, maar dan met kinderen. Na de film ontstaat een levendig gesprek over de doelen van schrijf- en stelonderwijs.

Teveel hokjes

Tijdens een vergadering van de taalwerkgroep van een basisschool vertelt de adjunct-directeur over een onderzoek naar taalontwikkeling vóór en na de leeftijd van 4 jaar. Het blijkt dat bij veel kinderen de taalontwikkeling na verloop van tijd vertraagt. Waardoor komt dat? 'Teveel hokjes en regeltjes', meent een leerkracht, 'te weinig toepassing.' 'De kinderen zijn erg passief hier op school, en leerkrachten houden zich strikt aan de handleiding van de taalmethode', zegt een ander. De school heeft begeleiding van de Stichting Taalvorming gekregen om zowel kinderen als leerkrachten actiever en creatiever te maken met taal. Dit werkt goed. De meeste leerkrachten zijn enthousiast aan het werk gegaan met taalrondes, waarin actief vertellen en schrijven over eigen ervaringen centraal staan. De taalwerkgroep vindt het een waardevolle

aanvulling op het werken met de methode. 'Maar hoe kunnen we nou meer ruimte maken in het programma, en meer onderling ervaringen uitwisselen?' Dat wordt het werkpunt voor de volgende periode.

Taalzwak?

Ik kom voor de derde keer in de schakelgroep 5 van Marloes om een taalronde bij te wonen. De eerste keer heb ik zelf een voorbeeldles gegeven. Daarna is Marloes ermee door gegaan. De kinderen kennen mij al. Ik geniet van het levendige gepraat van deze zogenaamd taalzwakke kinderen. Een ieder doet het op zijn of haar eigen manier, vaak met handen en voeten, ieder op zijn of haar eigen manier.

Na affloop zit ik met Marloes in de gang voor de nabespreking. Ik kijk haar verwachtingsvol aan. Ze barst in lachen uit en roept: 'Zo gaat het nou elke keer, ik bereid een onderwerp voor, en het gaat over iets totaal anders!' Ik vraag haar: 'Maar had je nu het gevoel dat je er greep op had, of ontsnapte het je weer, net als vorige keer?' Ze denkt even na en zegt: 'Nee, deze keer wist ik heel goed wat ik deed, ik merkte gewoon: dat gaat niet werken, het onderwerp 'post', en toen ben ik met ze mee gegaan in al die verhalen over verliefdheid!' Ik knik opgelucht: 'Gelukkig dat je dat zegt, ik vond het heel duidelijk dat je het bewust deed, je luisterde heel goed en je hebt een beslissing genomen, en dat is nu precies de bedoeling van taalvorming: een groep kinderen volgen en sturen tegelijk! Met in je hoofd je doel: dat ze betrokken gaan vertellen, en dat ze dat steeds beter gaan doen met jouw hulp en aanmoediging.' We zijn allebei tevreden en buigen ons over de kinderteksten die in deze taalronde geschreven zijn.

Taaltekening groep 2

Taaltekening groep 3

"Het lijkt erop of het uitsluitend werken met een taalmethode niet voldoende is om alle soorten kinderen taalvaardiger te maken."

Advertentie 9

Tweetalgesprek groep 4

Taal is op veel basisscholen een speerpunt. Onder druk van tegenvallende toetsresultaten en de negatieve berichtgeving in de media, buigen scholen zich over de oorzaken van taalachterstanden en manieren om hun taalonderwijs te verbeteren. Aan de taalmethodes ligt het niet, die zijn steeds verder aangepast aan gemengde schoolpopulaties en aan de nieuwste inzichten op het gebied van woordenschatdidactiek. **Het lijkt erop of het uitsluitend werken met één taalmethode niet voldoende is om alle soorten kinderen taalvaardiger te maken.**

Taalijsberg

Veel mensen denken bij 'taalonderwijs' vooral aan spelling en grammatica. Die vormen echter het boven water uitstekende topje van een taal-ijsberg. Onder water bevindt zich de brede basis van die ijsberg: mondelinge communicatie, gemotiveerd lezen en schrijven, en het al doende oppikken van taalregels. Als die basis te smal is, valt het spelling en grammatica-topje er gewoon af! Leerkrachten merken dat: **veel kinderen kunnen net een invullesje uit het taalboek maken, maar blijken de kennis daaruit nauwelijks toe te passen in hun eigen taalgebruik.** Dat eigen taalgebruik ontwikkelt zich dan ook niet genoeg.

Kinderen leren taal voornamelijk in het gebruik: al pratende, spelende, lezende en schrijvende, daarbij gesteund en uitge-

daagd door oplettende leerkrachten. En zeker kinderen uit taalarme milieus zijn voor dat gebruik aangewezen op de school. Taalvorming is een effectieve aanpak op het gebied van taalverwerving. Het is een werkwijze waarmee elke leerkracht direct kan beginnen.

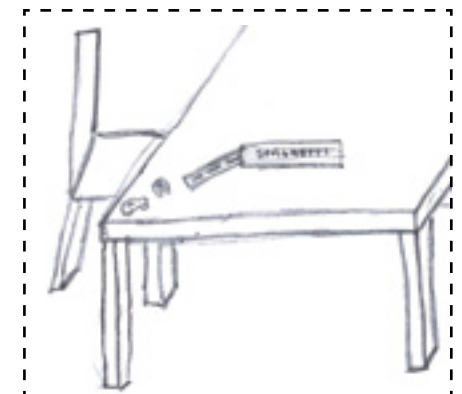
Taalrondes

In taalrondes vertellen, spelen en schrijven kinderen van groep 1 tot en met 8 over hun eigen ervaringen. Hieruit voortkomende kinderteksten en tekeningen vormen het uitgangspunt voor begrijpend lezen, taalbeschouwingslessen en nieuwe schrijfofdrachten. De betrokkenheid is veel groter dan bij lessen uit het taalboek. En vooral: elk kind kan eraan deelnemen op zijn eigen niveau. Vertellen en schrijven over ervaringen kan iedereen, en iedereen kan er beter in worden.

Het team consultants van de Stichting Taalvorming helpt al vele jaren basisscholen in het hele land om hun taalonderwijs te verrijken. Wij werken op de scholen met voorbeeldlessen, team- en bouwbijschouwen, ondersteuning van taalbeleidsgroepen en persoonlijke leerkrachtcoaching, alles op maat en in antwoord op de vragen van de school. Uitbreiding van de (taal) competenties van leerkrachten is het belangrijkste doel: de leerkracht maakt tenslotte het verschil!

SALAH
ik ging naar Justin naar isertcoors
er was een boek die we gingen spelen
toekleefde een mevrouw vroeg om
weg te gaan maar Justin zei no
en toen kwamen mijn en zij aus
je, nu niet weg gaede
mag je nooit meer komen
en toen ging ik Justin pakken
en weg aan.

Tekst groep 6

Ik was met mijn oma aan
het koken. We aten
spaghetti. Die spaghetti
moet natuurlijk ergens in
zitten: in een doosje. Een
doosje komt wel van pas,
daar gaan we iets van
maken. Een kwartier later:
het is een garage geworden.
Mooi hè?

Vonne

Tekst en tekening groep 7

Meer weten?

Suzanne van Norden is de auteur van Taal leren op eigen kracht. Taalverwerving op school met behulp van de werkwijze van Taalvorming.

Voor meer informatie: www.pulseprimaironderwijs.nl.